

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

 Володимир ЛАДИКА

“*дв*” *квітня* 2023 р.

ПРОГРАМА

вступних випробувань (співбесіда) з пільговими категоріями громадян, яким надано таке право, що вступають за ступенем вищої освіти «Бакалавр» на базі повної середньої освіти з української мови

РЕКОМЕНДОВАНО

Вченою радою юридичного факультету

Протокол № *14* від *08.05.2023*

Голова предметної комісії

Олена ШЕСТАКОВА

Голова Вченої ради факультету

Олег РОГОВЕНКО

СУМИ - 2023

Програма з української мови, Суми, 2023. 10с.

Програму підготували:

Світлана Шестакова – к.філол.наук, доцент кафедри ДПД та українознавства

Інна Харченко – д.пед. наук, професор кафедри ДПД та українознавства

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри ДПД та українознавства
Протокол № 10 від «24» травня

Пояснювальна записка

До програми вступної співбесіди внесено вимоги, ідентичні вимогам до рівня загальноосвітньої підготовки учасників незалежного оцінювання з української мови та літератури.

Програма вступної співбесіди містить «Пояснювальну записку», «Узагальнені вимоги до рівня підготовки учасників вступної співбесіди згідно з навчальними програмами та «Вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учасників незалежного оцінювання» та «Програму вступної співбесіди з української мови», сформовану за відповідними тематично-змістовими розділами навчального матеріалу з української мови та літератури.

Узагальнені вимоги

до рівня підготовки учасників індивідуальної усної співбесіди згідно з навчальними програмами та «Вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учасників незалежного оцінювання».

Учасники зовнішнього незалежного оцінювання повинні

у галузі української мови:

- знати зміст мовних понять і термінів;
- розпізнавати мовні явища й закономірності;
- групувати та класифікувати вивчені мовні явища;
- визначати істотні ознаки мовних явищ;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- установлювати причинно-наслідкові зв'язки мовних явищ;
- застосовувати знання з фонетики, лексики, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису та лінгвістики тексту в практичних ситуаціях;
- оцінювати мовлення з погляду дотримання основних орфоепічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних норм української мови;
- оцінювати письмові висловлювання з погляду мовного оформлення й ефективності
 - досягнення поставлених комунікативних завдань;
 - відрізняти випадки правильного використання мовних засобів від помилкових; створювати власні висловлення, чітко формулювати тезу, наводячи переконливі аргументи, використовуючи доречні приклади, логічно й послідовно викладаючи думки та формулюючи відповідний висновок;
 - використовувати різноманітні виражальні засоби, граматичні конструкції, лексичне та фразеологічне багатство української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування;
 - оформлювати мовлення відповідно до орфографічних, граматичних і пунктуаційних норм української мови;
 - розуміти фактичний зміст, причинно-наслідкові зв'язки, тему, основну думку та виражально-зображувальні засоби прочитаного тексту;

Програма вступної співбесіди з української мови

ФОНЕТИКА. ГРАФІКА

Звуковий склад мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*.

Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади.

Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у—в, і—й*.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ

Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Пряме й переносне значення слова. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов.

Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду пасивного й активного вживання. Застарілі слова і нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика.

Поняття про стійкі сполучення слів і вирази. Фразеологізми. Прислів'я, приказки, афоризми.

БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР

Основа слова і закінчення. Корінь, суфікс, префікс і закінчення — значущі частини слова. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід слів з однієї частини мови в іншу.

Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e].

МОРФОЛОГІЯ

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники істоти й неістоти, загальні і власні. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої і другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників II відміни. Особливості відмінювання іменників, що вживаються тільки в множині. Незмінювані іменники. Написання і відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда і м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові і збірні) і порядкові. Числівники прості й складені. Відмінювання кількісних числівників. Відмінювання порядкових числівників. Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Порівняння займенників з іменниками, прикметниками, числівниками. Розряди займенників: особові, присвійні, вказівні та зворотний; питальні, заперечні та відносні; неозначені й означальні. Творення заперечних та неозначених займенників. Особливості відмінювання займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Доконаний і недоконаний види дієслова. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслів: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідмін. Особові та числові форми дієслів. Родові та числові форми дієслів. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення.

Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Написання прислівників і сполучень прислівникового типу разом, окремо, через дефіс.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні й похідні. Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні, їх види. Групи сполучників за вживанням та за будовою. Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

СИНТАКСИС

Завдання синтаксису. Словосполучення і речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, за складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків. Способи їх вираження.

Другорядні члени речення. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні.

Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні) і підмета (називні). Односкладні речення як частини складного речення.

Однорідні члени речення (із сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язком). Речення з кількома рядами однорідних членів. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Кома між однорідними членами. Двокрапка і тире при узагальнюючих словах у реченнях з однорідними членами. Звертання непоширені й поширені. Вставні слова (словосполучення, речення).

Розділові знаки при звертанні і вставних словах. Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення.

Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком. Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Смислові зв'язки між простими реченнями в складносурядному. Розділові знаки між простими реченнями в складносурядному.

Складнопідрядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії і ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Розділові знаки між головним і підрядним реченнями. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними.

Безсполучникове складне речення. Смислові відношення між простими реченнями. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

СТИЛІСТИКА

Стилі мовлення (розмовний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки та функції.

ОРФОЕПІЯ

Відображення вимови голосних через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків [дж], [дз], [дз'], [г], [ж], [ч], [ш]; груп слів (уподібнення, спрощення); м'яких приголосних; подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

ОРФОГРАФІЯ

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [u], [o] у коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів із рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові й прізвищ. Правопис відмінкових

закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і діеприкметниках, *не* з різними частинами мови.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі.
2. Букви й інші графічні засоби. Український алфавіт. Співвідношення звуків і букв, звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ* та буквосполучень *дз, дзь, дж*.
3. Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі.
4. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних.
5. Найпоширеніші чергування голосних звуків.
6. Найпоширеніші чергування приголосних звуків.
7. Правила вживання апострофа.
8. Правила вживання м'якого знака. Позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
9. Написання слів іноземного походження.
10. Спільнокореневі слова і форми слів. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.
11. Вимова і написання префіксів *з-* (*зі-, с-*), *роз-*, *без-*, *пре-*, *прі-*, *при-*.
12. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
13. Правопис складних і складноскорочених слів.
14. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів.
15. Синоніми, антоніми, омоніми.
16. Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Стилiстична диференція української лексики. Запозичені слова.
17. Поняття про фразеологізми. Типи фразеологізмів. Джерела української фразеології. Фразеологізми в ролі членів речення.
18. Поняття про самостійні та службові частини мови.
19. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
20. Назви істот і неістот, загальні і власні назви.
21. Рід, число, відмінок іменників.
22. Відміни іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників.
23. Невідмінювані іменники. Способи творення іменників.
24. Правопис найуживаніших суфіксів іменників. Велика буква у власних назвах.
25. Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
26. Якісні, відносні та присвійні прикметники.
27. Ступені порівняння прикметників, їх утворення.
28. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.
29. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.
30. Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки,

синтаксична роль. Числівники кількісні (власне кількісні, неозначено - кількісні, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні і складені.

31. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.

32. Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників.

33. Відмінювання займенників. Правопис займенників.

34. Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова.

35. Способи дієслова (дійсний, умовний, наказовий). Види дієслів (доконаний і недоконаний). Часи дієслів.

36. Дієслова I і II дієвідмін. Особа і число. Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

37. Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення.

38. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Правопис дієприкметників.

39. Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного і недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.

40. Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.

41. Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

42. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Групи сполучників за будовою. Правопис сполучників окремо і через дефіс.

43. Частка як службова частина мови. Формотворчі, словотворчі та модальні частки. Написання часток. «Не» і «ні» з різними частинами мови.

44. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

45. Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного члена.

46. Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення.

47. Члени речення (підмет і присудок; додаток, означення, обставини), способи їх вираження та різновиди. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

48. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом та присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

49. Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях.

50. Однорідні члени речення. Узагальнювальне слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення.

51. Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки в

них.

52. Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнювальні). Розділові знаки при відокремлених членах.

53. Складне речення, його типи. Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядних реченнях.

54. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Розділові знаки в складнопідрядних реченнях.

55. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

56. Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

57. Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.

58. Вживання великої літери у власних назвах.

59. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

60. Значення мови в житті суспільства. Українська мова - національна мова українського народу, одна з форм його національної культури.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Результат вступного іспиту з біології для вступників які приймають участь в конкурсі для здобуття ступеня бакалавра, оцінюються за шкалою від 0 до 200 балів і зараховуються замість балів сертифікату зовнішнього незалежного оцінювання.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі, якщо кількість балів зі співбесіди складає не менше 130 балів.

1. При оцінюванні завдань №№ 1-4 екзаменаційної роботи виставляються бали:

- а) за правильну відповідь – по 1 балу за кожне завдання;
- б) за неправильну відповідь або її відсутність – 0 балів.

2. При оцінюванні завдань №5 виставляються бали:

- а) за правильну відповідь – 3 бали;
- б) за неправильну відповідь або її відсутність – 0 балів.

В результаті співбесіди вступник може набрати від 0 до 7 балів.

Бали, отримані під час співбесіди, будуть переведені в шкалу 100-200 балів.

**Таблиця переведення балів по співбесіді з
Української мови до шкали 100-200**

Бал співбесіди	Бал за шкалою 100-200
1	0
2	100
3	120
4	140
5	160
6	180
7	200

Для отримання результату за шкалою 100-200 достатньо буде набрати хоча б два бали.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. – 6-ге видання, виправл. доповн. – К.: Грамота, 2016. – 560 с.
2. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – 288 с.
3. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Грамота, 2005. – 240 с.
4. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2005. – 272 с.
5. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – 288 с.
6. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Грамота, 2006. – 296 с.
7. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В., Ляшкевич А. І., Омельчук С. А. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006. – 272 с.
8. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006. – 240 с.
9. Передрій Г. Р., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т., Остаф Я. І. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Освіта, 2003. – 272 с.
10. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 288 с.
11. Олійник О. Б. Українська мова: Підручник для 7 кл. середньої школи. – К.: Вікторія, 2003. – 364 с.
12. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: ВД «Афон», 2004. – 128 с.
13. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Арт-Освіта, 2004. – 256 с.
14. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 8 кл. серед. шк. – К.: Вікторія, 2004. – 288 с.
15. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: ВД «Афон», 2004. – 128 с.
16. Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підручник для 9 кл. – К.: Освіта, 2002. – 256 с.
17. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 9 кл. середньої школи. – К.: Вікторія, 2003. – 384 с.
18. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2002. – 208 с.
19. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 10–11 кл. середньої школи. – К.: Вікторія, 2004. – 448 с.
20. Степанишин Б. Українська література: Підручник для 9 класу. – Київ: Арт-Освіта, 2004. – 334 с.

**Голова предметної комісії
з української мови**

С.О.Шестакова